

לקוטי תורה • שמיני עצרת • מאמר 3

ולתוספת ביאור ענין שמחת תורה דהיינו שהתורה תהיה שמחה כו'

להסבר נוסף בעניין שמחת תורה

שמחת תורה פירושה שהתורה עצמה שמחה. התורה היא הלבוש שבו הי' "מתעטף באור", וכאשר התשובה של יום הכיפורים ממשיכה לתוכה את אור אין סוף, התורה, כמו בגד שלובשים אותו, מתעוררת לשמחה ומתגלה

מוקדש לכבוד

מוקדש לכבוד הגאון המקובל רבי לוי יצחק שניאורסאהן זצ"ל
אבי הרבי, רבי לוי יצחק

Likkutei Torah

הפרשה החסידית

likuteitorah.com/he/likkutei-torah/shemini-atzeres/3/

הנקודה

שמחת תורה פירושה שהתורה עצמה שמחה. התורה היא הלבוש שבו ה' "מתעטף באור", וכאשר התשובה של יום הכיפורים ממשיכה לתוכה את אור אין סוף, התורה, כמו בגד שלובשים אותו, מתעוררת לשמחה ומתגלה.

כל קטע: לשון המאמר, אחר כך התרגום, ואחר כך ביאור קצר תחת קו זהב. המספרים הקטנים בלשון המאמר מפנים להערות שבסוף.

המאמר בקצרה

בהוספת הסבר לעניין שמחת תורה, שבו התורה עצמה נעשית שמחה, המאמר מפרש את הפסוק "עוטה אור כשלמה" כתיאור של התורה, שהיא לבוש המחבר בין הרוחני לגשמי. במישור אחד, התורה שבעשיה מעניקה לכל דבר גשמי את קיומו; במישור אחר, תורה רוחנית נלמדת בגן עדן העליון, ושם דיני צרעת נעשים דינים העוסקים במה שחוסם את המשכת החיות האלוהית. בגד שלובשים אותו מתקשט ומתעלה, ואילו בגד שמניחים בפינה מתבלה; לכן, כשאור אין סוף מתלבש בתורה, התורה שמחה. לאחר מכן בא סיכום על שמיני עצרת. ראש השנה עוסק בממוצעים — גן עדן התחתון וכתר. התשובה, שקדמה לעולם, מגיעה למעלה משם הוי' ומטהרת ביום הכיפורים. כוחה גורם לחכמה, המקור הנסתר של התורה שבכתב, להאיר בגלוי כמו התורה שבעל פה שמבינה. הגילוי הזה הוא שמחה. התשובה, "הרחוק שנעשה קרוב", ממשיכה את הבחינה העליונה ביותר לתוך העולם הזה, ובשמיני עצרת, שהוא "כינוס", התורה נמשכת למטה בשלמות, כלבוש המחבר את אור אין סוף לכל העולמות.

מבנה

1	התורה כלבוש שבין העולמות	¶1-2
	התורה שבעשיה מקיימת את הדברים הגשמיים; תורה רוחנית נלמדת למעלה, כפי שממחישים דיני צרעת; התורה מחברת עולם לעולם.	
2	מדוע התורה שמחה	¶3
	בגד שלובשים אותו מתעלה, ואילו בגד שאין משתמשים בו מתבלה; כאשר אור אין סוף מתלבש בתורה, התורה שמחה. פרק ג"ב בתיאור מסביר מדוע הרצון והחכמה המלווים בתורה הם הלבוש היחיד האפשרי.	
3	סיכום: הממוצעים של ראש השנה	¶4-5
	"תחילת מעשיך" הוא גן עדן התחתון, ו"יום ראשון" הוא כתר; כל אחד מהם הוא ממוצע בהשתלשלות העולמות.	
4	תשובה וחיבור שתי התורות	¶6-8
	התשובה מגיעה למעלה מהוי' ונותנת לשמיני עצרת את הכוח לשמח את התורה: היא גורמת לחכמה, מקור התורה שבכתב, להאיר בגלוי. כמו התורה שבעל פה שמבינה; שבת, יום טוב ויום הכיפורים ממחישים את הבחינות.	
5	הרחוק שנעשה קרוב	¶9
	התורה הפנימית תתגלה לעתיד לבוא; התשובה, הרחוק שנעשה קרוב, ממשיכה את "יום ראשון" לעולם הזה, וזהו פירוש "זה היום עשה ה'".	
6	השלמת הלבוש בשמיני עצרת	¶10-12
	באמצעות התשובה, אור אין סוף מתלבש בתורה, וזהו עניינה של שמחת תורה; עצרת אוספת הכול אל שורשו, ובכך משלימה את התורה כלבוש המחבר את אור אין סוף לכל העולמות. המאמר מסתיים ברשימת מקורות על הפסוק.	

התורה כלבושלבוש

התורה היא הלבוש שה', כביכול, לובש: היא מסתירה את אור אין סוף במידה המאפשרת לעולמות לקבל אותו בלי להתבטל אליו, ומחברת בין הרוחני לגשמי.

התורה שבעשיהתורה דעשיה

התורה כפי שהיא בעולם התחתון ביותר, שדבריה, רמזיה וצירופי אותיותיה הם החיות והקיום של כל דבר גשמי.

ממוצעממוצע

בחינה המחברת בין מה שלמעלה ממנה למה שלמטה ממנה; גן עדן התחתון, כתר, חכמה והתורה משמשים כולם בתפקיד זה.

תשובהתשובה

שיבה אל ה', שקדמה לעולם ולכן מגיעה למעלה משם הוי'; היא הכוח שהופך את שמיני עצרת לשמחת תורה.

תורה שבכתב ותורה שבעל פהתורה שבכתב ותורה שבעל פה

"מוסר אביך" מחכמה ו"תורת אמן" מבינה; שמחת תורה מחברת ביניהם, כך שהחכמה הנסתרת מאירה בגלוי.

הרחוק שנעשה קרובלרחוק שנעשה קרוב

מי שהיה רחוק וחזר; הביטוי מתאר הן את התשובה הן את הגילוי העתידי של פנימיות התורה.

קטע 1 • 11-2

התורה כלבוש שבין העולמות

1 ולתוספת ביאור ענין שמחת תורה דהיינו שהתורה תהיה שמחה¹ כו'. הנה כתיב עוטה אור כשלמה² שאור התורה היא בחי' לבוש המחבר רוחניות עם גשמיות³

להוספת ביאור בענין שמחת תורה, כלומר שהתורה תהיה שמחה וכו': נאמר "עוטה אור כשלמה"; שכן אור התורה הוא בחינת לבוש המחבר רוחניות עם גשמיות.

זהו מאמר נוסף המרחיב את ההסבר על שמחת תורה: השם אינו מציין רק שאנו שמחים עם התורה, אלא גם שהתורה עצמה נעשית שמחה. הפסוק מתהילים מתאר את ה' "עוטה" אור כשלמה, ואדמו"ר הזקן מפרש את האור הזה כתורה — לבוש המחבר בין הרוחניות לגשמיות.

(עמ"ש מזה ע"פ וראיתם אותו⁴ וזכרתם⁵ כו' ובאג"ה סי' י"ט ועי' מענין עוטה אור ברבות ויקהל פ"נ⁶ זח"א ל"א סע"ב⁷ קמ"ב ב' ח"ב קס"ד ב')

ראו מה שנתבאר בענין זה על הפסוק "וראיתם אותו וזכרתם" וכו', ובאגרת הקודש, סימן י"ט. ובענין "עוטה אור" ראו מדרש (רבה, ויקהל, פרק נ'; זוהר חלק א', ל"א ע"ב בסוף העמוד, וקמ"ב ע"ב; זוהר חלק ב', קס"ד ע"ב).

רשימה מוסגרת של מקורות שבהם הנושא מתבאר: מאמר על הפסוק של ציצית, אגרת הקודש — החלק הרביעי של התניא — סימן י"ט, וכן מקורות במדרש ובזוהר העוסקים בפסוק "עוטה אור".

שקיום כל הדברים השמיים והתהוותם מאין ליש הוא ע"י התורה דעשייה שכל הדברים הגשמיים הכתובים בתורה הם הם חיותם וקיומם ויש מהם שאינם כתובים בפירוש

כי קיומם של כל הדברים הגשמיים והתהוותם מאין ליש הם על ידי התורה שבעשייה: כל הדברים הגשמיים הכתובים בתורה — אותם [דברים] עצמם הם חיותם וקיומם. ויש מהם שאינם כתובים במפורש

זהו המובן הראשון של התורה כלבוש: התורה כפי שהיא בעשייה, העולם התחתון ביותר, היא המקיימת כל דבר גשמי. כל דבר גשמי שהתורה מזכירה מקבל חיות מדברי התורה העוסקים בו. בדפוס מופיע כאן לכאורה "השמיים" במקום "גשמיים", כפי שעולה מהמשך המשפט.

אלא נרמזים באיזה רמז או ע"י צירופי אותיות התורה וע"י אותו רמז או הצירוף מקבלים חיותם וקיומם

אלא נרמזים ברמז כלשהו או באמצעות צירופי אותיות התורה; ובאמצעות אותו רמז או צירוף הם מקבלים את חיותם ואת קיומם.

גם דברים שהתורה אינה מציינת במפורש מקבלים ממנה את קיומם, באמצעות רמז או צירוף מחדש של אותיותיה.

וזהו לשון רז"ל דברו חכמים בהווה^{8,9,10} דהיינו בהתהוות הדבר שהתהוות הדבר ההוא הוא ע"י שדברו בו חכמים בתורתנו כו'

וזהו פירוש לשון חז"ל "דיברו חכמים בהווה", כלומר בהתהוות הדבר: אותו דבר מתהווה משום שהחכמים דיברו עליו בתורתנו וכו'.

זהו משחק מילים. הביטוי התלמודי "דיברו חכמים בהווה" פירושו בדרך כלל שהם תיארו את המקרה המצוי. אדמו"ר הזקן שומע במילה "הווה" קשר להתהוות: כל מה שהחכמים דיברו עליו בתורה מתהווה משום שדיברו עליו.

והנה כמו שיש תורה דעשיה להיות דברים גשמיים כך יש תורה רוחניות שלומדים בג"ע העליון כמ"ש רז"ל במעשה דרבה בר נחמני אם בהרת קדמה¹¹ לשער לבן כו'

והנה, כשם שיש תורה של עשיה, שבאמצעותה קיימים דברים גשמיים, כך יש תורה רוחנית שלומדים בגן עדן העליון, כפי שמספרים חז"ל במעשה דרבה בר נחמני: "אם בהרת קדמה לשער לבן" וכו'.

מלבד התורה המקיימת את הדברים הגשמיים, יש תורה רוחנית שהנשמות לומדות בגן עדן העליון. הראיה לכך היא סיפור התלמוד על המחלוקת במתיבתא דרקיע בדין צרעת — האם בהרת שהופיעה לפני השער הלבן מטמאת — ועל כך שקראו לרבה בר נחמני להכריע.

דודאי אין זו בהרת גשמיות שהיא צרעת הגוף דא"כ למה צריכין ללימוד זה במתיבתא דרקיע

? שהרי בוודאי אין זו בהרת גשמית, שהיא צרעת הגוף; שאם כן, מדוע היו זקוקים ללימוד זה במתיבתא דרקיע

לנשמות שבמתיבתא דרקיע אין גוף ואין מחלות עור, ולכן המחלוקת שלהן חייבת לעסוק במשמעות הרוחנית של הדין.

אלא הענין הוא שבהרת עזה כשלג^{12,13} שהוא מפני שאין במקום זה אדמומית מהדם שהוא הנפש¹⁴ ובהרת היא המעכבת סיכוב והילוך והתפשטות הנפש והחיות במקום הזה

אלא הענין הוא שבהרת עזה כשלג מפני שבאותו מקום אין אדמומית של דם, שהוא הנפש; ובהרת מעכבת את סיכובו, את הילוכו ואת התפשטותו של הנפש והחיות באותו מקום.

כך יש להבין את הענין: הבהרת היא כתם לבן כשלג, ולכנה משום שדם אדום אינו מגיע אליה; והרי התורה אומרת "הדם הוא הנפש". לכן הבהרת מסמלת מקום שבו זרימת חיות הנפש חסומה.

וכן ענין כל הדי' מראות נגעים¹⁵ ותולדותיהם דיהא מכאן טהור¹⁶ בוהק הוא פרח בעור טהור הוא¹⁷ לפי שכבר יש שם איזו הילוך לדם הוא הנפש כו'.

וכן הוא בענין כל ארבעת מראות הנגעים ותולדותיהם. ומה שמהנקודה הזאת והלאה טהור — "בוהק הוא, פרח בעור, טהור הוא" — הרי זה משום שכבר יש שם זרימה כלשהי של דם, שהוא הנפש וכו'.

כך גם בכל ארבעת הגוונים של הנגעים שהמשנה מונה ובגוויי המשנה שלהם. לעומת זאת, בוהק, כתם לבן עמום, טהור, משום שדם — וממילא גם חיות הנפש — עדיין זורם שם במידה מסוימת.

2 והנה ענין זה הוא ברוחניות סגירו דנהורא¹⁸ שמעכב ההשפעה והחיות מלמעלה ויש בזה לימוד איזה ענין מעכב ההשפעה עד שלא יוכל להנות מזיו כו'.

והנה, ברוחניות ענין זה הוא סגירו דנהורא, החוסם את ההשפעה ואת החיות מלמעלה; ובכך יש לימוד על הדבר המעכב את ההשפעה, עד שאי אפשר ליהנות מהזיו וכו'.

במישור הרוחני הבהרת היא "סגירו דנהורא", סגירת האור: כל דבר החוסם את זרימת החיות מה' מלמעלה. לימוד דיני הצרעת בגן עדן העליון הוא לימוד על מה שחוסם את הזרימה, עד שהנשמה אינה יכולה ליהנות מהזיו — בדומה לתיאור התלמודי של הצדיקים הנהנים מזיו השכינה.

וכיוצא בזה בכל התורה כולה ברוחניות וכמ"ש כתפוח בעצי היער¹⁹ כן דודי בין הבנים שנמשל דודי לתפוח מחמת הגוונין כו'. וכן בכל הענינים כולם. כלל העולה שהתורה היא לבוש המחבר מעולם ועד עולם.

וכך גם בכל התורה כולה, מבחינה רוחנית, כפי שנאמר: "כתפוח בעצי היער כן דודי בין הבנים"; דודי נמשל לתפוח בגלל הגווננים שבו וכו'. וכך בכל הענינים כולם. המסקנה היא שהתורה היא לבוש המחבר מעולם לעולם.

כך הוא בכל התורה: לכל דין יש גם משמעות רוחנית. הדוגמה היא הפסוק המשווה את הדוד לתפוח, המתפרש על פי צבעיו של התפוח; הטקסט משאיר את היישום עם "וכו'". המסקנה היא שהתורה היא הלבוש המקשר בין עולם לעולם, בין הרוחני לגשמי.

קטע 2 • 39

מדוע התורה שמחה

3 והנה למשל לבוש האדם כשהוא לבוש בו הרי נעשה תפארת לו וגם יש יתרון ועילוי להלבושו וכשהוא מונח בקרן זוית ואין האדם משתמש בו שולט בו רקבון כך כביכול באדם העליון

והנה, למשל, לבושו של אדם: כשהוא לבוש בו, הוא נעשה לו לתפארת, ויש גם יתרון ועילוי למי שלובש אותו; אך כשהלבוש מונח בקרן זוית והאדם אינו משתמש בו, הריקבון שולט בו. וכך, כביכול, באדם העליון

משל לתורה כלבושו של ה'. לבוש שאדם לובש מקשט אותו ומתרום מכך שמשתמשים בו; לבוש שמונח בקרן זוית נרקב. כך, כביכול, גם אצל "האדם העליון" — התבנית האלוהית שהנביא ראה בדמות אדם.

ועל הכסא דמות כמראה אדם²⁰ וגוי שכשהוא לובש בתור' דהיינו שנמשך בה אור אי"ס ב"ה אזי התורה היא בבחי' שמחה ותענוג ואהיה שעשועים²¹ ואהיה לשון עתיד כו'

שעליו נאמר "ועל הכסא דמות כמראה אדם" וגוי: כשהוא מתלבש בתורה, כלומר כשאור אין סוף ברוך הוא נמשך בה, התורה נתונה במצב של שמחה ותענוג: "ואהיה שעשועים"; "ואהיה" הוא לשון עתיד וכו'.

יחזקאל ראה "דמות כמראה אדם" על הכיסא. כשה' "לובש" את התורה — כלומר כשאור אין סוף נמשך לתוכה — התורה שמחה, בדומה ללבוש שמשתמשים בו. התורה אומרת על עצמה "ואהיה שעשועים", והטקסט מציין ש"ואהיה" היא צורת עתיד, ומסתיים ב"וכו'".

(וביאור הענין שהתורה הוא לבוש הוא כמ"ש בס"י) (פני"ב) שא"א לעולמות לסבול ולקבל אור שכינתא כו'

שהעולמות אינם יכולים לסבול ולקבל את אור: (ביאור הענין שהתורה היא לבוש הוא כמבואר בספר של בינונים, פרק נ"ב) השכינה וכו'

אדמו"ר הזקן מפנה לספר של בינונים — ליקוטי אמרים, החלק הראשון של התניא — פרק נ"ב, להסבר מדוע התורה נקראת לבוש. העולמות אינם יכולים לסבול ישירות את אור השכינה.

בלא לבוש המעלים ומסתיר כו' ומהו הלבוש שיוכל להסתירה ולא יתבטל במציאות באורה הוא רצונו וחכמתו ית' המלובשים בתורה ומצותיה כו' וזה היכל ק"ק שבכל עולי כו' ועמ"ש סד"ה את שבתותי תשמרו²² בענין ומקדשי תיראו:

בלי לבוש המעלים ומסתיר וכו'. ומהו הלבוש שיוכל להסתיר אותה ובכל זאת לא להתבטל במציאות מאורה? רצונו וחכמתו יתברך, המלובשים בתורה ובמצוותיה וכו'. וזהו היכל קודשי הקודשים שבכל עולם וכו'. וראו מה שנתבאר בסוף המאמר. המתחיל "את שבתותי תשמרו", בענין "ומקדשי תיראו"

בלי כיסוי המסתיר את האור, אור ה' היה מציף את העולמות. הלבוש צריך להסתיר את האור בלי להתבטל מפניו; לבוש כזה הוא רק רצונו וחכמתו של ה' כשהם מלובשים בתורה ובמצוות. מכיוון שהם אלוקיים, הם אינם מתבטלים, ובה בעת הם מסתירים את האור. זהו "היכל קודשי הקודשים" של כל עולם. מצוין גם דיון נוסף במאמר על "את שבתותי תשמרו ומקדשי תיראו"

קטע 3 • 4-5

סיכום: הממוצעים של ראש השנה

4 קיצור ע"פ ביום השמע"צ²³

קיצור [המאמר] על הפסוק "ביום השמיני, [תהיה לכם] עצרת"

כותרת המציגה תקציר (קיצור) של מאמר על הפסוק "ביום השמיני תהיה לכם עצרת", ציווי התורה על שמיני עצרת. חמש הנקודות הממוספרות עוסקות בראש השנה, ביום הכיפורים ובשמיני עצרת.

5 (א) ברי"ה אומרים זה היום תחלת מעשיך. השתלשלות העולמות זה מזה הוא ע"י ריבוי ממוצעים.

בראש השנה אומרים: "זה היום תחילת מעשיך". השתלשלות העולמות זה מזה נעשית באמצעות ממוצעים רבים (1)

נקודה (1). בתפילות ראש השנה אומרים: "זה היום תחילת מעשיך, זיכרון ליום ראשון". העולמות אינם משתלשלים זה מזה בקפיצה אחת, אלא באמצעות מדרגות ביניים רבות, שכל אחת מהן מגשרת בין המדרגה שמעליה לזו שמתחתיה.

וגי' התחתון הוא הממוצע בין עולמות הרוחניים ובין עוה"ז ולכן נקרא תחלת מעשיך היינו תחלת עולם העשייה.

גן עדן התחתון הוא הממוצע בין העולמות הרוחניים לבין העולם הזה; לכן הוא נקרא "תחילת מעשיך", כלומר תחילת עולם העשייה.

גן עדן התחתון הוא הגשר שבין העולמות הרוחניים לבין העולם שלנו. לכן "תחילת מעשיך" נקרא כתחילת עולם העשייה, "עולם העשייה"

זכרון ליום ראשון שלפני ההשתלשלות היינו בחינת הכתר שהוא הממוצע המחבר שפע המאציל א"ס כ"ה לנאצלים כמ"ש מזה בד"ה פתח אליהו בפי' וירא²⁴ ובסידור בביאור ע"פ אתה הצבת^{25,26} כל גבולות ארץ:

"זיכרון ליום ראשון": [היום] שלפני ההשתלשלות, היינו בחינת כתר, שהוא הממוצע המחבר את השפע מהמאציל אין סוף ברוך הוא לנאצלים, כמבואר במאמר המתחיל "פתח אליהו" בפרשת וירא, ובסידור, בביאור על הפסוק "אתה הצבת כל גבולות ארץ".

"היום הראשון" מתפרש כמי שקודם לכל השתלשלות העולמות: כתר, המגשר בין השפע מהמאציל, אין סוף, לבין הספירות הנאצלות. הטקסט מפנה לביאורים מפורטים יותר במאמר "פתח אליהו" ובביאור שבסידור על הפסוק "אתה הצבת כל גבולות ארץ".

קטע 4 • 6-8

תשובה וחיבור שתי התורות

6 (ב) והנה ירידת הנשמות בעוה"ז הוא צורך עלייה. והיינו כי אני הוי' הוא שמי²⁷ בחי' שם בלבד כמ"ש בביאור ע"פ שובה ישראל.²⁸

והנה, ירידת הנשמות לעולם הזה היא לצורך עלייה. וזהו "אני הוי' הוא שמי": בחינת שם בלבד, כמבואר בביאור על הפסוק (2) "שובה ישראל".

נקודה (2). הנשמות יורדות לעולם הזה כדי לעלות למדרגה גבוהה יותר. הפסוק "אני הוי' הוא שמי" מתפרש כך: הוי', נעלה ככל שיהיה, הוא רק "שם" — ביטוי של ה' ולא עצמותו; ירידת הנשמה מאפשרת לה להגיע למעלה ממדרגה זו. הטקסט מפנה לביאור על הפסוק "שובה ישראל".

וזהו אז תתענג על²⁹ הוי' ועמ"ש בפי' ותתפלל חנה על³⁰ הוי' בד"ה לא תהיה משכלה.^{31,32}

וזהו "אז תתענג על הוי'". וראו מה שנתבאר בפרשת "ותתפלל חנה על הוי'", במאמר המתחיל "לא תהיה משכלה".

העלייה היא אל "תתענג על הוי'": המילה "על" מתפרשת כ"למעלה מ", כלומר תענוג הנעלה ממדרגת שם הוי'. כך מתפרשת גם תפילת חנה "על הוי'", המבוארת במאמר "לא תהיה משכלה".

והזוכים לגילוי עונג זה הוא ע"י תשובה כי תשובה קדמה לעולם הנמשך משם הוי"ה וזהו ענין יוהכ"פ לפני הוי"ה³³ תטהרו: (ג) ובכח תשובה זו נמשך בשמע"צ להיות שמחת תורה

ומי שזוכים לגילוי תענוג זה זוכים בו באמצעות תשובה, כי התשובה קדמה לעולם הנמשך משם הוי". וזהו ענין יום הכיפורים: "לפני הוי" תטהרו". (3) ובכוח התשובה הזאת נמשך בשמיני עצרת להיות שמחת תורה

התשובה היא הדרך להגיע לתענוג הזה. התשובה קדמה לעולם, והעולם נמשך משם הוי", ולכן התשובה מגיעה למעלה מהוי"; זהו ענינו של יום הכיפורים, שבו נטהרים "לפני הוי". נקודה (3) פותחת בהסבר שכוחה של תשובה זו נמשך בשמיני עצרת ונעשה שמחת תורה

דהיינו לשמח את התורה בהתחברות הבחינה תורה שבכתב ותורה שבעל פה דהיינו אשר תשב"כ שהיא מבחי" חכמה שע"ז נאמר אחכמה והיא רחוקה ממני³⁴.

כלומר, לשמח את התורה באמצעות חיבור המדרגות של תורה שבכתב ותורה שבעל פה; והיינו שתורה שבכתב היא מבחינת שמחת תורה פירושה לשמח את התורה באמצעות חיבור התורה שבכתב והתורה שבעל פה. תורה שבכתב נובעת מבחינת חכמה, שעליה

אומר קהלת: "אחכמה והיא רחוקה ממני" — החכמה בשורשה נעלמת מהשגה

7 ונקרא מוסר אביך³⁵ עיין בהרמ"ש ר"פ פנחס. והיא בחינת ונחנו מה³⁶ בחינת והחכמה מאין תמצא³⁷

תהיה מאיר בבחי" גילוי כמו בחי" תשבע"פ הנק' תורת אמך שמבחי" בינה

ונקראת "מוסר אביך" (ראו ברמ"ש בתחילת פרשת פינחס), והיא בחינת "ונחנו מה", בחינת "והחכמה מאין תמצא" — שתאיר בגילוי, בדומה לבחינת התורה שבעל פה, הנקראת "תורת אמך" ושמקורה בבחינת בינה

התורה שבכתב, שמקורה בחכמה, נקראת "מוסר אביך", שכן חכמה היא אבא, ה"אב". חכמה היא גם בחינת "מה אנחנו", ביטול עצמי, וכן החכמה שבאה "מאין": היא קרובה כל כך למקורה עד שהיא נסתרת. המטרה היא שתאיר בגלוי, כמו התורה שבעל פה, "תורת אמך", שמקורה בבינה, אימא, שבה הרעיונות נעשים מפורשים. "הרמ"ש" שבמראה המקום לפינחס הוא קיצור שהטקסט אינו מפרש

וזהו ענין השמחה שהיא גילוי וזהו מאת³⁸ הוי" שהיא חכמה היתה זאת בחי" תשבע"פ והיינו ע"י כח התשובה שהיא בחינת לפני הוי"ה תטהרו.³⁹

וזהו ענין השמחה, שהיא גילוי. וזהו [פירוש] "מאת הוי" היתה זאת": הוי" היא בחינת חכמה, ו"זאת" היא בחינת התורה שבעל פה. וכל זה הוא בכוח התשובה, שהיא בחינת "לפני הוי" תטהרו"

שמחה היא גילוי, ולכן לשמח את התורה פירושו לגלות אותה. את "מאת הוי" היתה זאת" קוראים כך: מאת הוי", שהיא בחינת חכמה, באה "זאת" — התורה שבעל פה. הדבר נעשה בכוח התשובה, הטהרה "לפני הוי" של יום הכיפורים

8 ועמ"ש מענין חכמה מוחין דאבא שהוא מעלת השבת הנקי קדש על יו"ט שנקרא מקרא קדש שהוא מוחין דאימא כי מועדים לשמחה מבחי' אם הבנים שמחה⁴⁰ בד"ה מצה זו כו'

ועיינו במה שנתבאר בענין חכמה, מוחין דאבא, שהיא מעלת השבת, הנקראת "קודש", על פני יום טוב, הנקרא "מקרא קודש", והוא מוחין דאימא; שהרי המועדים הם "לשמחה", מבחינת "אם הבנים שמחה", בדיבור המתחיל "מצה זו" וכו'.

הטקסט מפנה למאמר "מצה זו", המשווה בין שבת ליום טוב. שבת נקראת "קודש" בלבד ומקורה בחכמה, מוחין דאבא; יום טוב נקרא "מקרא קודש" ומקורו במוחין דאימא, בינה. משום כך המועדים הם ימי שמחה: בינה היא "אם הבנים", והיא "שמחה".

ועמ"ש בד"ה האזינו השמים⁴¹ בענין יוהכ"פ יום התשובה שנקרא שבת שבתון וכמ"ש בד"ה שבת שבתון הוא לכם⁴² ע"ש שהוא בחינת קדש הקדשים שלמעלה מבחי' קדש ומוחין דאבא

ועיינו במה שנתבאר בדיבור המתחיל "האזינו השמים" בענין יום הכיפורים, יום התשובה, הנקרא "שבת שבתון"; וכפי שנתבאר בדיבור המתחיל "שבת שבתון הוא לכם" (ראו שם), שזהו בחינת קודש הקדשים, שלמעלה מבחינת קודש וממוחין דאבא.

מובאים כאן שני מאמרים נוספים. יום הכיפורים, יום התשובה, נקרא "שבת שבתון", ומתבאר שהוא בחינת קודש הקדשים, שלמעלה מפילו מ"קודש", בחינת מוחין דאבא. מכאן שהתשובה מגיעה למעלה מהחכמה עצמה.

ומזה יובן איך ע"י כח זה נמשך להיות שמחת תורה לשמח את התורה ר"ל שגם בחי' חכמה ומוחין דאבא יהיה מאיר בגילוי שזהו ענין השמחה ע"ד שאם הבנים היא שמחה וכמ"ש "סד"ה ושאתם מים בששון"⁴³

מכאן יובן כיצד בכוח זה נמשכת ונעשית שמחת תורה, לשמח את התורה; כלומר, שגם בחינת חכמה ומוחין דאבא תאיר בגילוי, וזהו ענין השמחה, בדומה ל"אם הבנים שמחה"; וכפי שנתבאר לעיל בסוף הדיבור המתחיל "ושאתם מים בששון".

כך מתבאר כיצד כוח התשובה יכול לחולל את שמחת תורה: מאחר שהוא נובע ממדרגה שלמעלה מהחכמה, הוא יכול לגרום לחכמה, מוחין דאבא, שבדרך כלל היא נסתרת, להאיר בגילוי ולהיות בשמחה, כפי שבינה, "אם הבנים", שמחה במועדים. מובא כאן גם המראה מקום לסוף המאמר "ושאתם מים בששון", שנתבאר לעיל.

קטע 5 • 91

הרחוק שנעשה קרוב

9 (ד) וזהו כאיש אשר אמו תנחמנו⁴⁴ היינו תשבע"פ כן אנכי אנחמכם שלעתיד יהיה גילוי פנימית התורה בחי' עדן ומעין מבית⁴⁵ ה' יצא ועמ"ש בד"ה ושאתם מים בששון.⁴⁶

וזהו "כאיש אשר אמו תנחמנו" — היינו התורה שבעל פה; "כן אנכי אנחמכם": לעתיד יהיה גילוי של פנימיות התורה, (ד) בחינת עדן, ו"מעין מבית ה' יצא". ועיינו במה שנתבאר בדיבור המתחיל "ושאתם מים בששון".

סעיף (4). הבטחת ישעיהו, "כאיש אשר אמו תנחמנו כן אנכי אנחמכם", נקראת כך: "אמו" היא התורה שבעל פה; לעתיד לבוא תתגלה פנימיות התורה, הנקראת עדן, כפי שהתורה שבעל פה גלויה כיום. הפסוק ביואל, "מעין מבית ה' יצא", מתאר את אותה המשכה.

ועמ"ש ע"פ ואתחנן⁴⁷ בענין אעברה נא ואראה כו'. וזהו ענין לרחוק שנעשה קרוב⁴⁸ וכדפי' בזח"א (תולדות קמ"ב ב') מאתר רחיקא קריב ליה⁴⁹ ע"ש במק"מ

ועיינו במה שנתבאר על הפסוק "ואתחנן" בענין "אעברה נא ואראה" כו'. וזהו ענין "לרחוק שנעשה קרוב", כפי שפירש בזהר חלק א (תולדות, קמ"ב ע"ב): "מאתר רחיקא קריב ליה"; ראו שם במקדש מלך.

המאמר על "ואתחנן" עוסק בבקשת משה "אעברה נא ואראה". הנושא הוא "לרחוק שנעשה קרוב" — מה שהיה רחוק הובא קרוב — והוא מהדהד את דברי ישעיהו "שלום לרחוק ולקרוב". בזהר על תולדות מדובר במי שנקרב "ממקום רחוק", והטקסט מפנה שם ל"מקדש מלך", פירוש על הזוהר.

ולכן נמשך זה בכח התשובה שהוא ג"כ בחינת לרחוק שנעשה קרוב: (ה) וזהו זה היום עשה הוי"ה.⁵⁰

ולכן הדבר נמשך בכוח התשובה, שהיא גם בחינת "לרחוק שנעשה קרוב". (ה) וזהו [פירוש] "זה היום עשה הוי"ה

התשובה עצמה היא בחינת "לרחוק שנעשה קרוב": מי שהיה רחוק ושכ. לכן בכוחה לקרב את האור הרחוק הזה. סעיף (5) נפתח בפסוק "זה היום עשה הוי"ה".

בחי' היום אם בקולו תשמעו⁵¹ והוא בחי' יום ראשון זהו הנמשך בעוה"ז דוקא ע"י התשובה וכענין תחלת מעשיך הוא זכרון ליום ראשון כי נעוץ סופן דוקא בתחלתן.

בחינת "היום, אם בקולו תשמעו", שהיא בחינת "יום ראשון", היא הנמשכת לעולם הזה דווקא באמצעות התשובה; בדומה לענין "תחילת מעשיך זכרון ליום ראשון", כי "נעוץ סופן" דווקא "בתחילתן".

"זה היום" הוא ה"היום" של "היום אם בקולו תשמעו", וגם ה"יום ראשון" שבתפילת ראש השנה: המדרגה שלפני סדר השתלשלות העולמות. היא נמשכת לעולם הזה דווקא באמצעות התשובה, כפי ש"תחילת מעשיך", המדרגה הנמוכה ביותר, קשורה ל"יום ראשון", המדרגה הגבוהה ביותר; סוף הדברים נעוץ בתחילתם.

וזהו אני היום⁵² דוקא ילדתיך. ומבחי' זה היום נמשך להיות עשה שם הוי"ט ועי' באג"ה ע"פ ויעש דוד שם.^{53, 54}

וזהו [פירוש] "אני היום ילדתיך" — דווקא "היום". ומבחינת "זה היום" נמשכת ההתהוות, ונעשה שם הוי"; ועיינו באיגרת הקודש על הפסוק "ויעש דוד שם".

לכן נאמר "אני היום ילדתיך": הלידה מחדש באה מ"היום", המדרגה העליונה. ממנה נמשך האור כדי "להיעשות" — שם הוי' מתגלה, כענין "ויעש דוד שם", המתבאר באיגרת הקודש.

קטע 6 • 101-12

השלמת הלבוש בשמיני עצרת

10 והנה התורה נקרא עוטה אור כשלמה⁵⁵ שאור התורה היא בחי' לבוש המחבר א"ס ב"ה אל העולמות

והנה התורה נקראת "עוטה אור כשלמה", שכן אור התורה הוא בחינת לבוש המחבר את אין סוף ברוך הוא עם העולמות

הסיכום חוזר לפסוק הפותח את המאמר: התורה היא "עוטה אור כשלמה" — לבוש המחבר את אין סוף עם העולמות

כי חכמה עילאה היא ג"כ בחי' ממוצע המחבר אור א"ס עם העולמות כנזכר בד"ה כי אברהם לא ידענו.^{56, 57}

שהרי גם חכמה עילאה היא בחינת ממוצע המחבר בין אור אין סוף לעולמות, כפי שהוזכר בדיבור המתחיל "כי אברהם לא ידענו".

הטעם לכך הוא שהתורה מושרשת בחכמה עילאה, וגם החכמה היא ממוצע המקשר בין אור אין סוף לעולמות. הטקסט מפנה למאמר "כי אברהם לא ידענו".

11 ועיי' התשובה ממשיכים שיהיה אור א"ס ב"ה נמשך ומתלבש בהתורה ע"ד דהע"ה היה מחבר תורה שלמעלה בהקב"ה⁵⁸ ועמ"ש בד"ה יונתי בחגוי⁵⁹ לכן עייז התורה היא שמחה ממה שמתלבש בה אור א"ס ב"ה וזהו שמחת תורה.⁶⁰

ועל ידי התשובה ממשיכים שאור אין סוף ברוך הוא יימשך ויתלבש בתורה, בדומה לדוד המלך, עליו השלום, שהיה מחבר תורה שלמעלה עם הקדוש ברוך הוא. ועיינו במה שנתבאר בדיבור המתחיל "יונתי בחגוי הסלע". ולכן, על ידי כך התורה שמחה מכך שאור אין סוף ברוך הוא מתלבש בה, וזהו שמחת תורה.

התשובה ממשיכה את אור אין סוף כדי שיתלבש בתורה, בדומה לדוד המלך, שהיה מחבר את התורה שלמעלה עם הקדוש ברוך הוא, כלומר קושר את התורה לנותן התורה; מובא כאן המאמר "יונתי בחגוי הסלע". כאשר אור אין סוף מתלבש בתורה, התורה שמחה, בדומה ללבוש הנלבש על האדם; וזהו שמחת תורה, שמחתה של התורה עצמה.

12 ועיי' שמחה זו גורם ג"כ הגילוי של התורה בחי' לרחוק שנעשה קרוב. וזהו עצרת תהיה לכם⁶¹ התאספות והתקבצות יחד לשרשם שהיא חכמה עילאה ובינה הנקרא מוסר אביך⁶² כו' ותורת אמך כו'.

ועל ידי שמחה זו גורמים גם לגילוי התורה, בחינת "לרחוק שנעשה קרוב". וזהו "עצרת תהיה לכם" — התאספות והתקבצות יחד אל שורשם, שהוא חכמה עילאה ובינה, הנקראות "מוסר אביך" וכו' ו"תורת אמך" וכו'.

השמחה מביאה בעקבותיה גם את גילוי התורה, הרחוק שנעשה קרוב. לכן "עצרת" מתפרשת כהתאספות של הכול אל השורש, חכמה עילאה ובינה — "מוסר אביך" ו"תורת אמך".

ולפי"ז זה היום תחלת מעשיך זהו הממוצע בין עולמות הרוחניים לעשייה הגשמיות ונמשך ג"כ עיי' זכרון ליום ראשון.

ולפי זה, "זה היום תחילת מעשיך" הוא הממוצע בין העולמות הרוחניים לבין העשייה הגשמית, והוא נמשך גם באמצעות "זיכרון ליום ראשון".

לאור זאת, "תחילת מעשיך", הממוצע בין העולמות הרוחניים לעשייה הגשמית, נמשך אף הוא באמצעות "יום ראשון", כתר, הממוצע העליון.

ומזה מסתיים בשמע"צ בחינת המשכת עוטה אור כשלמה⁶³ שהוא התורה ממוצע המחבר גילוי אור אי"ס ב"ה בכל העולמות עליונים ותחתונים.

ומכאן מסתיימת בשמיני עצרת בחינת המשכת "עוטה אור כשלמה", שהיא התורה, הממוצע המחבר את גילוי אור אין סוף ברוך הוא בכל העולמות, העליונים והתחתונים.

בשמיני עצרת מסתיימת המשכת "עוטה אור כשלמה": התורה, הממוצע שמביא את אור אין סוף הגלוי לכל העולמות, העליונים והתחתונים. הסיכום מסתיים במקום שבו החל המאמר.

ועיין מענין עוטה אור⁶⁴ כשלמה ברכות בראשית (פרשה^{65, 66} אי רי"פ גי' פ' בא פט"ו קלי"א די. ⁶⁸ רי"פ יי"ז)⁶⁹

ועיינו בענין "עוטה אור כשלמה" במדרש רבה, בראשית (פרשה א, תחילת פרק ג), ובפרשת בא (פרק טו, קלי"א ע"ד; תחילת פרק י"ז),

רשימת מקורות שבהם נדרש הפסוק "עוטה אור", החל במדרש רבה על בראשית ועל שמות (בא). כפי שמצוטט בהערות קה"ת, בראשית רבה שואל היכן נברא האור ומשיב שהקדוש ברוך הוא התעטף בו כבלבוש, וזיוו האיר מקצה העולם ועד קצהו; שמות רבה אומר שלאחר בריאת האור ברא את השמים.

ויקהל (רי"פ חמשים)⁷⁰ זח"א בראשית (ל"א סע"ב)^{71, 72} לך (צ" ע"א)^{73, 74} ובסה"מ (סי' קי"ך וסי' קמ"ו) תולדות (קמ"ב ב') ובמק"מ שם.

ויקהל (תחילת פרק חמישים); זוהר חלק א, בראשית (ל"א ע"ב), לך לך (צ" ע"א), ובספר המאמרים (סימנים ק"כ וקמ"ו), תולדות (קמ"ב ע"ב), ובמקדש מלך שם;

הרשימה ממשיכה במדרש על ויקהל ובקטעים מהכרך הראשון של הזוהר. לפי הערות קה"ת, בזוהר על לך לך נאמר שה' הסתכל באור הקדמון, התעטף בו וברא בו את השמים. הקיצור "ספר המאמרים", לצד מספרי הסימנים, אינו מפורש בטקסט; מקדש מלך הוא פירוש על הזוהר.

ח"ב פי בא (ל"ט ב') משפטים (צ"ח סע"א) תרומה (קס"ד ב'). פקודי (רמ"ה ע"ב)⁷⁵ ועי' מענין שלמה במא"א אות שין (סמ"ה):

זוהר חלק ב, פרשת בא (ל"ט ע"ב), משפטים (צ"ח ע"א), תרומה (קס"ד ע"ב), פקודי (רמ"ה ע"ב). ובענין "שלמה" עיינו במא"א, אות שין (סעיף מ"ה)

בהמשך מובאים קטעים מהכרך השני של הזוהר, וכן מראה מקום ל"שלמה", לבוש, בחיבור המקוצר מא"א, באות שין, סעיף מ"ה.

בעבודה

התשובה מגיעה למעלה מכל דבר אחר: מכיוון שהיא באה למעלה משם הוי', השיבה של יום הכיפורים היא שממשיכה את אור אין סוף לתוך התורה וגורמת לה לשמוח בשמחת תורה. מי שהיה רחוק והתקרב הוא שממשיך את האור העליון ביותר אל הקרוב ביותר.

שאלות לשיחה

1. באיזה מובן התורה היא "לבוש" לה', ומדוע הלבוש צריך גם להסתיר את האור וגם לא להתבטל אליו?
2. כיצד משל הבגד שלובשים לעומת הבגד שמניחים בפניה מסביר מה פירוש הדבר שהתורה עצמה שמחה?
3. מדוע המאמר אומר שהתשובה, ולא לימוד התורה לבדו, נותנת לשמיני עצרת את הכוח לשמח את התורה?
4. מהו הקשר בין שבת, יום טוב ויום הכיפורים מבחינת חכמה, בינה וקודש הקודשים?
5. כיצד "הרחוק שנעשה קרוב" מתאר הן את האדם ששב הן את הגילוי העתידי של פנימיות התורה?

הערות

פסקה 1

1 ענין שמחת תורה דהיינו שהתורה תהיה שמחה

בהמשך לקוטי תורה נאמר הדבר במפורש: לאחר ההכנה של הימים הקודמים, ההמשכה בשמיני עצרת היא פנימית ממש, "ולכן הוא שמחת תורה, שהתורה עצמה שמחה בגילוי זה". זהו הפירוש שהמאמר הזה מבקש לבאר.

הערות קה"ת

ראה לקמן צו, א: "ולכן הוא שמחת" שהתורה עצמה שמחה מגילוי זה" משיחת ליל שמחת תשל"ד הערה 39, ראה שם בארוכה.

2 עוטה אור כשלמה

המשורר מתאר את ה' "עוטה [את עצמו] אור כשלמה, נוטה שמים כיריעה". אדמו"ר הזקן מפרש את האור שה' עוטה כתורה

Psalms 104:2:בי"ב תהלים קי"ד

ע"ה אור כשלמה נוטה שמים כיריעה:

Who coverest Thyself with light as with a garment, who stretchest out the heavens like a curtain;

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערות קה"ת

תהלים קד, ב.

3 שאור התורה היא בחי' לבוש המחבר רוחניות עם גשמיות . כלל העולה שהתורה היא לבוש המחבר מעולם ועד עולם

ההערה מציעה לבאר את עניין ה"לבוש" על פי פרק נ"ב בתנאי: הלבוש שיכול להסתיר את אור ה' ולהלבישו בלי להתבטל הוא רצונו וחכמתו, המלוכשים בתורה ובמצוות שהתגלו לנו — "היכל קודשי הקודשים" של כל עולם.

הערות קה"ת

ויש לבאר דבריו עפ"י שבת תנאי פנ"ב ומהו הלבוש שיוכל להסתיר ולהלבישו ולא יתבטל במציאות הוא רצונו ית' וחכמתו כו' המלוכשים בתורה ומצותיה הנגלים לנו כו' וזהו היכל קדש"ק שבכל עולם ועולם כו' עכ"ל וענין בסידור אחר עלינו לשבח דשרש לבוש זה גבוה מאורה המתלבשת כו' — יהל אור ע"פ עוטה אור ע"ש. וראה שם ע"ש שצח מציינן לסידור בדי"ה ועשו להם ציצית דשם פ"י עוטה אור כשלמה על התורה שהיא הממוצע בין הא"ס ב"ה ובין העולמות ע"ש.

4 ע"פ וראיתם אותו

מזהה את המאמר על "וראיתם אותו וזכרתם" שאדמו"ר הזקן מציינ: הוא נדפס בסידור

הערות קה"ת

סידור ג, ג ועם הגהות באוה"ת שלח ע"ת תקעו.

5 וראיתם אותו וזכרתם

הפסוק של ציצית: "וראיתם אותו וזכרתם את כל מצוות ה'". הוא נזכר כאן כמילות הפתיחה של מאמר העוסק בנושא זה

במדבר ט"ו:ל"ט Numbers 15:39

וְהָיָה לָכֶם לְצִיצִית וּרְאִיתֶם אֹתוֹ וּזְכַרְתֶּם אֶת־כָּל־מִצְוֹת ה' וַעֲשִׂיתֶם אֹתָם וְלֹא־תִתְּרוּ אַחֲרָי לַכֶּכֶם וְאַחֲרֵי עֲיִינֵיכֶם אֲשֶׁר־אַתֶּם זֹנִים אַחֲרֵיהֶם:

And it shall be unto you for a fringe, that ye may look upon it, and remember all the commandments of the L-RD, and

do them; and that ye go not about after your own heart and your own eyes, after which ye use to go astray;

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

6 ברכות ויקהל פ"ג

ההערה מפנה לאור התורה על נ"ך לדיון נוסף הקשור למדרש זה על "עוטה אור כשלמה"

הערות קה"ת

ראה אוה"ת נ"ך ע"סח.

7 זח"א ל"א סע"ב קס"ד ב')

קטעי זוהר הללו מתבארים ביהל אור על הפסוק, עמ' 397

הערות קה"ת

נתבאר ביהל אור ע"שצו.

8 דברו חכמים בהווה

לשון המשנה "דברו חכמים בהווה", שאדמו"ר הזקן מפרש כ"דברו חכמים על ההתהוות"

Shabbat 65a:12:ב"ב שבת ס"ה א'

מתנ"י יוצאה בסלע שעל הצינתי. הכנות קטנות יוצאות בחוץ, ואפילו בקיסמין שבאזניהם. ערבות יוצאות רעולות ומדיות פרופות, וכל אדם — אלא שדברו חכמים בהוה. הורפת על האבן ועל האגוז ועל המטבע, וכלבד שלא תפרוף לכתחלה בשבת.

William Davidson, Vocalized Aramaic (CC-BY-NC)

הערות קה"ת

ע' שבת סה, א. סו, ב במתני. וע' בנדרים פ"ה, מ"ה, יעו"ש [כ].

9 דברו חכמים בהווה

אותו ביטוי מופיע שוב במשנה נוספת באותו פרק, כפי שמציינת הערת קה"ת.

Shabbat 66b:6-7:ז"ב שבת ס"ו ב'

מתנ"י הפנים יוצאין בקשרים ובג' מלכים בוזגין, וכל אדם — אלא שדברו חכמים בהוה. גמי מאי קשרים? אמר אבא אמר רב נחמן בר ריהב אמר רב אשי בר אבין אמר רב יהודה: קשורי פואה.

William Davidson, Vocalized Aramaic (CC-BY-NC)

10 דברו חכמים בהווה

משנה נוספת שהערות קה"ת מביאה כמקור לביטוי

משנה נדרים ה:ה' Mishnah Nedarim 5:5

ואיזהו דבר של עולי ככל, כגון הר הפית והעזרות והבור שבאמצע הדרך. ואיזהו דבר של אותה העיר, כגון הרחבה והמרחץ, ובית הכנסת והמבנה והספרים. והכותב חלקו לנשיא. רבי יהודה אומר, אחד כותב לנשיא ואחד כותב להדיט. מה בין כותב לנשיא לכותב להדיט, שהכותב לנשיא אינו צריך לזכות. וחכמים אומרים, אחד זה ואחד זה צריכין לזכות. לא דברו בנשיא אלא בהוה. רבי יהודה אומר, אין אנשי גליל צריכין לכתב, שכתב כתבו ...

What are the things that belong to those that came up from Babylonia [to Jerusalem]? For example the Temple Mount and the Temple courtyards and the well in the middle of the road. What are the things that belong to that town? For ex-

ample the public square, the bath-house, the synagogue, the ark, and the [sacred] scrolls. And he should assign his portion to the Patriarch. Rabbi Judah says: it is the same whether he assigns it to the Patriarch or to a private individual. But what is the difference ...

Torat Emet 357 (Public Domain) • Mishnah Yomit by Dr. Joshua Kulp (CC-BY)

11 במעשה דרבה בר נחמני אם בהרת קדמה

התלמוד מספר שמתבטא דרקינע נחלקו אם בהרת שקדמה לשער לבן טמאה, וקראו לרבה בר נחמני להכריע. אדמו"ר הזקן מביא זאת כהוכחה שלומדים למעלה תורה רוחנית.

Bava Metzia 86a:11א"א: בבא מציעא פ"ו א'

ההוא יומא דנח נפשיה דל"ה וזעפא ודרי להווא טיעא כי רכיב גמלא מהאי גיסא דנהר פפא ושידיה ביה גיסא. אמר: מאי האי? אמרי לקה: נח נפשיה דרבה בר נחמני. אמר לפניו: רבונא של עולם! כולי עלמא דידיך הוא, ורבה בר נחמני דידיך, את דרבה ורבה דידיך – אמאי קא מחרבית לקה לעלמא? נח וזעפא.

William Davidson, Vocalized Aramaic (CC-BY-NC)

הערת קה"ת

ב"מ פו, א. וראה לעיל פ' תזריע כג, ב.

12 בהרת עזה כשלג

התלמוד דן בארבעת מראות הנגעים, כפי שמציינת הערת קה"ת.

Shevuot 5b:6-8ח'ב: שבועות ה' ב:ו'

מראות נגעים שנים שהן ארבעה. תנן התם: מראות נגעים – שנים שהן ארבעה: בהרת – עזה כשלג, שניה לה – כסיד ההיכל, שאת – כצמר לבן, שניה לה – כקרום ביצה. אמר רבי חנינא: מאן תנא מראות נגעים? קלא כרבי עקיבא. דאי רבי עקיבא, כינו דאמר: זו למעלה מאז וזו למעלה מאז, אם כן טיהרת סיד היכל מלצרף.

William Davidson, Vocalized Aramaic (CC-BY-NC)

הערת קה"ת

נגעים פ"א, מ"א. שבועות ה, ב.

13 בהרת עזה כשלג

המשנה מונה את גוני הנגעים, והראשון שבהם הוא בהרת "עזה כשלג".

Mishnah Negaim 1:1א'א: משנה נגעים א':1

מראות נגעים שנים שהן ארבעה. בהרת עזה כשלג, שניה לה כסיד ההיכל. והשאת כקרום ביצה, שניה לה כצמר לבן, דברי רבי מאיר. ויחכמים אומרים, השאת כצמר לבן, שניה לה כקרום ביצה:

The signs of negaim are two which, in fact, are four. The bright spot (baheret) is bright white like snow; secondary to it is the sign as white as the lime of the Temple. The rising (se'et) is as white of the skin of an egg; secondary to it is the like white wool, the words of Rabbi Meir. But the sages say: the rising (se'et) is white wool and secondary to it is like the white of the skin of an egg.

Torat Emet 357 (Public Domain) • Mishnah Yomit by Dr. Joshua Kulp (CC-BY)

14 מהדם שהוא הנפש

"כי הדם הוא הנפש". אדמו"ר הזקן נעזר בפסוק כדי להסביר שהבהרת

ולתוספת ביאור ענין שמחת תורה דהיינו שהתורה תהיה שמחה כיו

לבנה משום שזרימת הנפש נעדרת ממנה.

דברים י"ב:כ"ג: Deuteronomy 12:23

רק חֹזֶק לְבָלְתִּי אֲכַל הַדָּם כִּי הַדָּם הוּא הַנֶּפֶשׁ וְלֹא־תֹאכַל הַנֶּפֶשׁ עִם־הַבָּשָׂר:

Only be steadfast in not eating the blood; for the blood is the life; and thou shalt not eat the life with the flesh.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

דברים יב, כג.

15 הדי' מראות נגעים

המראה מקום של קה"ת למילים האלה (ההערה למטה)

הערת קה"ת

נגעים ושבעות שם.

16 דיהא מכאן טהור

המראה מקום של קה"ת למילים האלה (ההערה למטה)

הערת קה"ת

ראה סגנון זה נדה פ"ב, מ"ו.

17 בוחק הוא פרח בעור טהור הוא

כתם לבן עמום, בוחק, טהור; אדמו"ר הזקן מסביר שהוא טהור משום שעדיין זורם שם מעט דם, הנפש.

ויקרא י"ג:ל"ט: Leviticus 13:39

וְרָאָה הַכֹּהֵן וְהִנֵּה כְּעוֹר־בַּשָּׂר בְּהֵרֶת לְבָהֶת בֶּהֱקָה הוּא פֶּרַח בְּעוֹר טָהוֹר הוּא:

then the priest shall look; and, behold, if the bright spots in the skin of their flesh be of a dull white, it is a tetter, it hath broken out in the skin: he is clean.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

ויקרא יג, לט.

2 פסקה

18 סגירו דנהורא

ההערה מפנה למאמר המוקדם על תזריע, החלק העוסק בדיני צרעת, שבו מופיע גם הביטוי סגירו דנהורא

הערת קה"ת

ראה לעיל בתזריע (כד, א [ב]). [כ].

19 כתפוח בעצי היער

"כתפוח בעצי היער כן דודי בין הבנים". אדמו"ר הזקן מביא את הפסוק כדוגמה נוספת לדימוי בתורה שיש לו משמעות רוחנית, הקשורה כאן לגווני התפוח.

שיר השירים ב':ג': Song of Songs 2:3

כְּתַפּוּחַ בְּעֵצֵי הַיַּעַר כֵּן דּוֹדִי בֵּין הַבָּנִים בְּצִלּוֹ חִמְדְּתִי וְיִשְׁכַּתִּי וּפְרִיּוֹ מִתּוֹק לְחִכִּי:

As an apple-tree among the trees of the wood, So is my beloved among the sons. Under its shadow I delighted to sit, And its fruit was sweet to my taste.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

שה"ש ב, ג.

פסוקה 3

20 ועל הכסא דמות כמראה אדם

בחזון יחזקאל, על הכיסא הייתה "דמות כמראה אדם". אדמו"ר הזקן משתמש בכך לתיאור "האדם העליון", שכאילו לובש את התורה.

יחזקאל א':כ"ו Ezekiel 1:26

וממעל לרקיע אשר על־ראשם כמראה אבן־ספיר דמות כסא ועל דמות הכסא דמות כמראה אדם עליו מלמעלה:

And above the firmament that was over their heads was the likeness of a throne, as the appearance of a sapphire stone; and upon the likeness of the throne was a likeness as the appearance of a man upon it above.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

יחזקאל א, כו.

21 ואהיה שעשועים

התורה, המתוארת כחכמה, אומרת: "ואהיה שעשועים יום יום". אדמו"ר הזקן מציין ש"ואהיה" היא צורת עתיד.

משלי ח':ל"ו Proverbs 8:30

ואֶהְיֶה אֶצְלוֹ אֲמוֹן וְאֶהְיֶה שְׁעִשׁוּעִים יוֹם יוֹם מִשְׁחָקָת לִפְנֵי בְּכֻלָּעַת:

Then I was by Him, as a nursling; And I was daily all delight, Playing always before Him,

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

22 את שבתותי תשמרו

"את שבתותי תשמרו ומקדשי תיראו". הפסוק מצוין כאן כמילות הפתיחה של מאמר הדן ביראה מהמקדש.

ויקרא י"ט:ל"ו Leviticus 19:30

אֶת־שַׁבְּתוֹתַי תִּשְׁמְרוּ וּמִקְדָּשִׁי תִירָאוּ אֲנִי ה'

Ye shall keep My sabbaths, and reverence My sanctuary: I am the L-RD.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

פסוקה 4

23 ביום השמיני

"ביום השמיני תהיה לכם עצרת". התקציר שלפנינו מפרש את "עצרת" במשמעות של כינוס (פסוקה 12).

במדבר כ"ט:ל"ה Numbers 29:35

בַּיּוֹם הַשְּׁמִינִי עֲצֹרַת תִּהְיֶה לָכֶם כְּלִי־מִלְאָכָה עֲבֹדָה לֹא תַעֲשׂוּ:

On the eighth day ye shall have a solemn assembly: ye shall do no manner of servile work;

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

פסוקה 5

24 בדי"ה פתח אליהו בפי וירא

ההערה מציינת שהמאמר "פתח אליהו" נמצא בתורה אור על וירא. הטקסט מביא אותו לעניין כתר כממוצע המחבר את שפע המאציל לנאצלים.

הערת קה"ת

בתו"א.

ולתוספת ביאור ענין שמחת תורה דהיינו שהתורה תהיה שמחה כוי

25

ובסידור בביאור ע"פ אתה הצבת

נוסף לביאור הפסוק בסידור, ההערה מפנה לאור התורה על ג"ך לדיון נוסף באותו פסוק.

הערת קה"ת

וראה גם באוה"ת ג"ך כרך ב על הפסוק.

26

"אתה הצבת כל גבולות ארץ". הפסוק מצוין כמקור למאמר שבסידור המבאר את כתר כממוצע בין המאציל לנאצלים.

תהילים ע"ד:י"ז Psalms 74:17

אֶתְּהָ הַצִּבְתָּ כָּל־גְּבוּלוֹת אֶרֶץ קִיץ וְחֹרֶף אֶתְּהָ יָצַרְתָּם:

Thou hast set all the borders of the earth; Thou hast made summer and winter.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

6 פסוקה

27

אני הוי' הוא שמי

"אני הוי' הוא שמי". כאן הפסוק מתפרש כמלמד שהוי' הוא שם בלבד, ביטוי של ה'.

ישעיהו מ"ב:ח' Isaiah 42:8

אֲנִי ה' הוּא שְׁמִי וְכִבְדֹּי לֹא־אֶחָד וְתִהְיֶה לִּי לְפָסִילִים:

I am the L-RD, that is My name; And My glory will I not give to another, Neither My praise to graven images.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

28

שובה ישראל

"שובה ישראל עד הוי' אלקיך". הפסוק מצוין כמקור למאמר המבאר את העניין שהוי' הוא שם.

הושע י"ד:ב' Hosea 14:2

שׁוּבָה יִשְׂרָאֵל עַד ה' אֱלֹהֶיךָ כִּי כָשַׁלְתָּ בְּעֹנֶךָ:

Return, O Israel, unto the L-RD thy G-d; For thou hast stumbled in thine iniquity.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

29

אז תתענג על הוי'

"אז תתענג על הוי'". המילה "על" מתפרשת כתענוג הנעלה ממדרגת הוי'.

ישעיהו נ"ח:י"ד Isaiah 58:14

אֲזָ תִתְּעַנֵּג עַל־Havayah וְהִרְפַּכְתִּיךָ עַל־[כְּמִתִּי] (במותי) אֶרֶץ וְהֶאֱכַלְתִּיךָ נַחֲלַת יַעֲקֹב אָבִיךָ כִּי פִי Havayah דִּבֶּר:

Then shalt thou delight thyself in the L-RD, And I will make thee to ride upon the high places of the earth, And I will feed thee with the heritage of Jacob thy father; For the mouth of the L-RD hath spoken it.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

30

ותתפלל חנה על הוי'

חנה "ותתפלל על הוי'"; גם תפילתה מתפרשת על פי משמעות "עלי" כ"למעלה מ'.

שמואל א א':י"ז I Samuel 1:10

וְהָיָא מֵרַת נַפְשׁ וְתִתְפַּלֵּל עַל־ה' וּבָכָה תִּבְכֶּה:

and she was in bitterness of soul—and prayed unto the L-RD, and wept sore.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

31 **בד"ה לא תהיה משכלה**
ההערה מציינת שמאמר "לא תהיה משכלה" נמצא בתורה אור על משפטים. הטקסט מביא אותו לעניין תפילת חנה "על הוי", המתפרשת כהגעה למעלה מהשם.
הערת קה"ת
תו"א פ' משפטים.

32 **לא תהיה משכלה**
"לא תהיה משכלה ועקרה בארצך". מילות הפתיחה של המאמר המבאר את תפילת חנה.
שמות כ"ג:26 Exodus 23:26
לא תהיה משכלה ועקרה בארצך את־מספר יְמֶיךָ אֲמַלֵּא:
None shall miscarry, nor be barren, in thy land; the number of thy days I will fulfil.
Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

33 **לפני הוי"ה תטהרו**
פסוק יום הכיפורים, "לפני הוי"ה תטהרו". אדמו"ר חזק מפרש אותו כטהרה ממדרגה הקודמת להוי"ה ונעלית ממנה, שאלה מגיעים באמצעות תשובה.
ויקרא ט"ז:30 Leviticus 16:30
כִּי־יִיּוֹם הַזֶּה יִכַּפֵּר עֲלֵיכֶם לְטָהַר אֶתְכֶם מִכָּל חַטֹּאתֵיכֶם לִפְנֵי ה' תִּטְהָרוּ:
For on this day shall atonement be made for you, to cleanse you; from all your sins shall ye be clean before the L-RD.
Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

34 **"אמרתי אחכמה והיא רחוקה ממני". הפסוק מובא להוכחת העובדה שחכמה, שורש התורה שכתב, נעלמת מהשגה.**
קהלת ז':23 Ecclesiastes 7:23
כָּל־זֶה נִסִּיתִי בְּחָכְמָה אֲמַרְתִּי אֲחַכְמָה וְהִיא רְחוּקָה מִמֶּנִּי:
All this have I tried by wisdom; I said: 'I will get wisdom'; but it was far from me.
Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

פסוק 7

35 **מוסר אביר**
"שמע בני מוסר אביר ואל תיטוש תורת אביר". הפסוק נקרא על התורה שכתב שמקורה בחכמה (אב) ועל התורה שבעל פה שמקורה בבנינה (אם).
משלי א':8 Proverbs 1:8
שְׁמַע בְּנִי מוֹסֵר אָבִיךָ וְאַל־תִּשְׁתַּח תּוֹרַת אִמְךָ:
Hear, my son, the instruction of thy father, And forsake not the teaching of thy mother;
Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

36 **ונחנו מה**
משה ואהרן אומרים: "ונחנו מה". הביטוי מציין את הביטול של החכמה, כוח ה"מה".
שמות ט"ז:7 Exodus 16:7
וּבֹקֵר וְרָאִיתֶם אֶת־כְּבוֹד ה' בְּשִׁמְעוֹ אֶת־לַגְזֹתֵיכֶם עָלֵיהֶ וְנַחֲנוּ מִה כִּי תֵלִינוּ עָלֵינוּ:
and in the morning, then ye shall see the glory of the L-RD; for that He hath heard your murmurings against the L-RD; and what are we, that ye murmur against us?
Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

ולתוספת ביאור ענין שמחת תורה דהיינו שהתורה תהיה שמחה כו

37 **"והחכמה מאין תמצא". החכמה נקראת כמי שבאה מ"אין", ולכן היא נסתרת.**
איוב כ"ח:12 Job 28:12
וְהַחֲכָמָה מֵאֵין תִּמְצָא וְאֵי זֶה מְקוֹם בִּינָה:
But wisdom, where shall it be found? And where is the place of understanding?
Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

38 **מאת הוי"**
"מאת הוי"ה היתה זאת". התורה שבעל פה, "זאת", יוצאת מהוי", שהיא בחינת חכמה.
תהילים קי"ח:23 Psalms 118:23
מֵאֵת ה' הָיְתָה זֹאת הִיא נִפְלְאוֹת בְּעֵינֵינוּ:
This is the L-RD'S doing; It is marvellous in our eyes.
Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

39 **לפני הוי"ה תטהרו**
הפסוק מיום הכיפורים, המובא כביטוי לבחינת התשובה שבכוחה להביא את החכמה לידי גילוי.
ויקרא ט"ז:30 Leviticus 16:30
כִּי־יִיּוֹם הַזֶּה יִכַּפֵּר עֲלֵיכֶם לְטָהַר אֶתְכֶם מִכָּל חַטֹּאתֵיכֶם לִפְנֵי ה' תִּטְהָרוּ:
For on this day shall atonement be made for you, to cleanse you; from all your sins shall ye be clean before the L-RD.
Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

פסוק 8

40 **אם הבנים שמחה**
"אם הבנים שמחה". נקרא על בינה, אימא, מקור השמחה של המועדים.
תהילים קי"ג:9 Psalms 113:9
מוֹשִׁיבִי עֲקֶרֶת הַבַּיִת אִם־הַבָּנִים שִׂמְחָה הִלְלוּ־קָה:
Who maketh the barren woman to dwell in her house As a joyful mother of children. Hallelujah.
Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

41 **האזינו השמים**
"האזינו השמים". אלו מילות הפתיחה של מאמר על יום הכיפורים, יום התשובה.
דברים ל"ב:1 Deuteronomy 32:1
הָאֲזִינוּ הַשָּׁמַיִם וְאֲדַבְּרָה וְתִשְׁמַע הָאָרֶץ אֲמַר־יָפִי:
Give ear, ye heavens, and I will speak; And let the earth hear the words of my mouth.
Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

42 **שבת שבתון הוא לכם**
יום הכיפורים נקרא "שבת שבתון הוא לכם". המאמר על פסוק זה מסביר שמדובר בקודש הקודשים, שלמעלה מבחינת "קודש".
ויקרא כ"ג:32 Leviticus 23:32
שִׁבְתַּת שַׁבְּתוֹן הוּא לָכֶם וְעֲנִיתֶם אֶת־נַפְשֵׁיכֶם בְּתַשְׁעָה לַחֹדֶשׁ בְּעָרֹב מַעֲרֹב עַד־עָרֹב תִּשְׁבֹּתוּ שַׁבְּתֹכֶם:
It shall be unto you a sabbath of solemn rest, and ye shall afflict your souls; in the ninth day of the month at even, from even unto even, shall ye keep your sabbath.
Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

43

ושאבתם מים בששון

"ושאבתם מים בששון ממעיני הישועה". אלו מילות הפתיחה של מאמר קודם על שמחה

ישעיהו י"ב:ג' Isaiah 12:3

ושאבתם מים בששון ממעיני הישועה:

Therefore with joy shall ye draw water Out of the wells of salvation.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

פסקה 9

44

כאיש אשר אמו תנחמנו

"כאיש אשר אמו תנחמנו כן אנכי אנחמכם". האם נקראת כאן על התורה שבעל פה, והנחמה המובטחת על גילוי פנימיות התורה לעתיד לבוא

ישעיהו ס"ו:י"ג Isaiah 66:13

כאיש אשר אמו תנחמנו כן אנכי אנחמכם וכירושלם תנחמו:

As one whom his mother comforteth, So will I comfort you; and ye shall be comforted in Jerusalem.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

45

ומעין מבית היצא

"מעין מבית היצא". מובא לתיאור המשכת פנימיות התורה לעתיד לבוא

יואל ד':י"ח Joel 4:18

והיה ביום ההוא יטפו ההרים עסיס והגבעות תלכנה חלב וכל־אפיקי יהודה ילכו מים ומעין מבית היצא והשקה את־נחל השטים:

And it shall come to pass in that day, That the mountains shall drop down sweet wine, And the hills shall flow with milk, And all the brooks of Judah shall flow with waters; And a fountain shall come forth of the house of the L-RD, And shall water the valley of Shittim.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

46

ושאבתם מים בששון

"ושאבתם מים בששון". אלו מילות הפתיחה של מאמר העוסק בנושא זה

ישעיהו י"ב:ג' Isaiah 12:3

ושאבתם מים בששון ממעיני הישועה:

Therefore with joy shall ye draw water Out of the wells of salvation.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

47

ואתחנן

"ואתחנן אל הי' בעת ההיא". זהו הפסוק שעליו נסוב מאמר העוסק בתחינתו של משה

דברים ג':כ"ג Deuteronomy 3:23

ואתחנן אליה בַּעַת הַהוּא לֵאמֹר:

And I besought the L-RD at that time, saying:

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

ולתוספת ביאור ענין שמחת תורה דהיינו שהתורה תהיה שמחה כיו

48

לרחוק שנעשה קרוב

"שלום שלום לרחוק ולקרוב". אדמו"ר הזקן משתמש בביטוי "לרחוק שנעשה קרוב" על מי ששב בתשובה

ישעיהו נ"ז:י"ט Isaiah 57:19

בֹּרָא נִיב שְׁפָתַימִי שְׁלֹמִי לְרָחוֹק וְלִקְרֹב אֲמַר הָיָה: וְרָפָאתִי:

Peace, peace, to him that is far off and to him that is near, Saith the L-RD that createth the fruit of the lips; And I will heal him.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

49

מאתר רחיקא קריב ליה

הזוהר על תולדות, שממנו מצטט הטקסט: "ממקום רחוק קירב אותו"

ספר הזוהר, תולדות ט"ז:קכ"ח-קל"ז:ט"ח Zohar, Toldot 16:128-18:137

Similarly, when it says "And he brought him wine, and he drank", the word "brought" intimates that the wine was fetched from a distant region, namely, from the region of Esau. R. Eleazar said: 'There is an allusion here to that wine in which is all kind of exhilaration, since Isaac and his side required to be exhilarated.'

The Zohar; London, Soncino Press, 1933 (Public Domain)

50

זה היום עשה הוי"ה

"זה היום עשה הוי"ה". נקרא על המדרגה העליונה, "זה היום", הנמשכת לעולם הזה כדי "להיעשות"

תהילים קי"ח:כ"ד Psalms 118:24

זֶה הַיּוֹם עָשָׂה ה' נִגִּילָה וְנִשְׂמָחָה בּוֹ:

This is the day which the L-RD hath made; We will rejoice and be glad in it.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

51

היום אם בקולו תשמעו

"היום אם בקולו תשמעו". הפסוק מזהה את "היום" עם בחינת "יום ראשון"

תהילים צ"ה:ז' Psalms 95:7

כִּי־הוּא אֱלֹהֵינוּ וְאֶנְחֵנוּ עִם מְרֻעֵתוֹ וְצֹאן יְדֹ הַיּוֹם אִם־בְּקוֹלוֹ תִשְׁמָעוּ:

For He is our G-d, And we are the people of His pasture, and the flock of His hand. To-day, if ye would but hearken to His voice!

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

52

אני היום

"אני היום ילדתיך". הדגש הוא על "היום", המדרגה העליונה

תהילים ב':ז' Psalms 2:7

אֶסְפָּרָה אֶל־חֵק הָיָה אֲמַר־אֵלַי בְּנִי אֵתָה אֲנִי הַיּוֹם יִלְדָתִיךָ:

I will tell of the decree: The L-RD said unto me: 'Thou art My son, this day have I begotten thee.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

53

משה מבקש: "אעברה נא ואראה את הארץ הטובה". המאמר על פסוק זה עוסק בנושא של הרחוק שנעשה קרוב

דברים ג':כ"ה Deuteronomy 3:25

אָעֲבֹרֶנָּה נָא וְאֶרְאֶה אֶת־הָאָרֶץ הַטּוֹבָה אֲשֶׁר בְּעֵבֶר הַיַּרְדֵּן הֵהָר הַטּוֹב הַהוּא וְהַלְבָנוּ:

Let me go over, I pray Thee, and see the good land that is beyond the Jordan, that goodly hill-country, and Lebanon.'
Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

54 ויעש דוד שם

"ויעש דוד שם". הפסוק מובא כפסוק המתבאר באיגרת הקודש בעניין עשיית השם.

II Samuel 8:13ג' ח' שמואל ב

וַיַּעַשׂ דָּוִד שֵׁם בְּשָׂבוֹ מִהַכּוֹתוֹ אֶת־אַרְמֵי בְּגֵי־אֲמֹלֶח שְׁמוֹנֶה עָשָׂר אֶלֶף:

And David got him a name when he returned from smiting the Arameans in the Valley of Salt, even eighteen thousand men.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

10 פסקה

55 עוטה אור כשלמה

הפסוק הפותח את המאמר, הנקרא כאן מחדש כתיאור של התורה.

Psalms 104:2ב' תהילים ק"ד

עֹטֶה־אֹר כְּשֶׁלֶמָה נוֹטֶה שָׁמַיִם כִּיְרִיעָה:

Who coverest Thyself with light as with a garment, who stretchest out the heavens like a curtain;

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

56 בד"ה כי אברהם לא ידענו

המראה מקום מציין שהמאמר "כי אברהם לא ידענו" נמצא בתורה אור, צג, ג. הטקסט מביא אותו לעניין החכמה כממוצע המחבר בין אור אין סוף לעולמות.

הערת קה"ת

תו"א צג, ג.

57 כי אברהם לא ידענו

"כי אברהם לא ידענו". אלו מילות הפתיחה של מאמר על החכמה כממוצע

ישעיהו ס"ג:ט"ז Isaiah 63:16

כִּי־אַתָּה אֲבִינוּ כִּי אֲבֹרָהֶם לֹא יָדְעֵנוּ וַיִּשְׁרָאֵל לֹא יִכְיֶרְנוּ אֹתָהּ הִיא אֲבִינוּ גִּלְגָּלְנוּ מַעֲוָלִים שָׁמָּה:

For Thou art our Father; for Abraham knoweth us not, and Israel doth not acknowledge us; Thou, O L-RD, art our Father, Our Redeemer from everlasting is Thy name.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

11 פסקה

58 דהע"ה היה מחבר תורה שלמעלה בהקב"ה

מהדורת קה"ת מציינת את הקטע בוזהר, יחד עם ספר הבהיר, כמקור לכך שדוד המלך חיבר את התורה שלמעלה עם הקדוש ברוך הוא.

ספר הזהר, פנחס מ"ב:רל"ז-ג'י"ז:שמ"ח Zohar, Pinchas 42:237-57:348

59 יונתי בחגוי

"יונתי בחגוי הסלע". אלו מילות הפתיחה של מאמר שהטקסט מביא כאן

שיר השירים ב':ד"ד Song of Songs 2:14

יוֹנָתִי בַּחֲגֵי הַסֵּלַע בְּסִתְרֵי הַמְּדֻרָּגָה הָרְאִינִי אֶת־מְרָאֶיךָ הַשְּׁמִיעֵנִי אֶת־קוֹלְךָ כִּי־קוֹלְךָ עָרֵב וּמְרָאֶיךָ נְאוּהָ:

ולתוספת ביאור ענין שמחת תורה דהיינו שהתורה תהיה שמחה כו'

O my dove, that art in the clefts of the rock, in the covert of the cliff, Let me see thy countenance, let me hear thy voice; For sweet is thy voice, and thy countenance is comely.'

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

60 דהע"ה הי' מחבר תורה שלמע' בהקב"ה

למילים האלה Zohar III, 222b הערת קה"ת מפנה ל

Zohar III, 222b, זח"ג רכב,

הערת קה"ת

ספר הבהיר. זח"ג רכב, ב.

12 פסקה

61 עצרת תהיה לכם

"ביום השמיני עצרת תהיה לכם". נקרא כהתכנסות הכול אל שורשו בחכמה ובינה.

Numbers 29:35כ"ט:ל"ה במדבר

בְּיוֹם הַשְּׁמִינִי עֲצֻרַת תִּהְיֶה לָכֶם כָּל־מְלֹאכֶת עֲבֹדָה לֹא תַעֲשׂוּ:

On the eighth day ye shall have a solemn assembly: ye shall do no manner of servile work;

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

62 מוסר אביך

"מוסר אביך... תורת אמך". נקראים על חכמה ובינה

Proverbs 1:8ח'א: משלי

שִׁמְעֵנִי בְּנִי מוֹסֵר אָבִיךָ וְאַל־תִּתֵּשׁ תּוֹרַת אִמְךָ:

Hear, my son, the instruction of thy father, And forsake not the teaching of thy mother;

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

63 עוטה אור כשלמה

הפסוק הפותח את המאמר, שהמשכת התורה לכל העולמות מתממשת בה בשמיני עצרת.

Psalms 104:2ב' תהילים ק"ד

עֹטֶה־אֹר כְּשֶׁלֶמָה נוֹטֶה שָׁמַיִם כִּיְרִיעָה:

Who coverest Thyself with light as with a garment, who stretchest out the heavens like a curtain;

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

64 (ועיין מענין עוטה אור

רוב המקורות המנויים כאן נאספו ביהל אור על הפסוק, החל בעמ' 394

הערת קה"ת

רוב המ"מ צוינו ביהל אור ע' שצד ואילך.

65 ברכות בראשית (פרשה א'

יהל אור מצטט את המדרש: "יהי אור" אינו מתפרש עד הפסוק "עוטה אור כשלמה".

הערת קה"ת

"ויאמר אלקים יהי אור ולא פירש והיכן פירש עוטה אור כשלמה" — יהל אור ע' שצד.

66 ברכות בראשית (פרשה א'

כפי שמצוטט בהערת קה"ת: "ויאמר אלקים יהי אור" — ולא פירש [מניין];

והיכן פירש? "עוטה אור כשלמה"

בראשית רבה א:א'1: Bereshit Rabbah

רבי הושעיה רבה פתח, (משלי ח, ל): "וְאֶהְיֶה אֲצִלּוֹ אִמּוֹן וְאֶהְיֶה שֶׁשְׁשָׁעִים יוֹם יוֹם וְגו'". "אִמּוֹן", פְּדוּגוֹ. "אִמּוֹן", מְכֻסָּה. "אִמּוֹן", מוֹצֵנֶעַ. וְאֵת דָּאֲמַר: "אִמּוֹן", רִבְתָּא. "אִמּוֹן", פְּדוּגוֹ - הֵיךְ מָה דָּאֲתָ אָמַר (במדבר יא, יב): "כָּאֲשֶׁר יֵשָׁא הָאִמּוֹן אֶת הַיֵּנֶק". "אִמּוֹן" מְכֻסָּה - הֵיךְ מָה דָּאֲתָ אָמַר (איכה ד, ה): "הָאֲמָנִים עָלֵי תוֹלַע חִבְקוֹ אֲשַׁפְּתוֹת". "אִמּוֹן", מוֹצֵנֶעַ - הֵיךְ מָה דָּאֲתָ אָמַר (אסתר ב, ז): "וַיְהִי אִמּוֹן אֶת הַדָּסָה". אִמּוֹן, רִבְתָּא - כִּמְה דְתִימָא: (נחום ג, ח): "הַתִּיטְבִי מִנָּא אִמּוֹן", ומתרגמינן: "האֵת טבא מאלכסנדריא רבתא ..."

Rabbi Hoshaya the Great began: "I was with Him as an amon, a delight day after day..." (Proverbs 8:30) - amon means a child's caretaker, amon means covered, amon means hidden, and some say amon means greatness. Amon means a child's caretaker, as it says: "As a caretaker [omen] carries a nursing child" (Numbers 11:12). Amon means covered, as it says: "Those covered [ha'emunim] in scarlet..." (Lamentations 4:5). Amon means hidden, as it says: "He was omen Hadassa" (Esther 2:7). Amon means great, as it says: "Are you better than ..."

Wikisource Bereshit Rabbah (CC-BY-SA) • The Sefaria Midrash Rabbah, 2022 (CC-BY)

67

ר"פ ג'

יהל אור מצטט את המדרש שהאור נברא כשהקדוש ברוך הוא התעטף בו כבלבוש, וזויו האיר מקצה העולם ועד קצו.

הערת קה"ת

מהיכן נבראת האורה אי"ל מלמד שנתעטף בה הקב"ה כשלמה והבהיק זיו הדרו מסוף העולם ועד סופו כו' אי"ל מקרא מלא הוא עוטה אור כשלמה — יהל אור עי' שצד. וראה אוה"ת פ' שלח עי' תקעח.

68

פ' בא פט"ו קל"א ד'

יהל אור מצטט את המדרש שלאחר בריאת האור ברא ה' את השמים, ודורש זאת שם בהרחבה.

הערת קה"ת

"ודוד פירשו מאחר שברא אור ברא שמים שנאמר עוטה אור כשלמה והדר נוטה שמים כיריעה" — יהל אור שצד ע"ש שהאריך.

69

ר"פ י"ז

יהל אור מצטט את המדרש שהאור נברא לכבוד ה', כפי שנאמר בפסוק

הערת קה"ת

"כל פעל ה' למענהו כו' וכן האור שברא לכבודו הוא דכתיב עוטה אור כשלמה" — יהל אור עי' שצד.

70

ויקהל (ר"פ חמישים)

יהל אור מצטט את המדרש על ויקהל בעניין בריאת האור ודורש אותו בהרחבה.

הערת קה"ת

"מהיכן נבראת האורה אמר נתעטף הקב"ה בשלמה והבהיק העולם מזיו מראשו ועד סופו כמ"ש עוטה אור כשלמה נוטה שמים כיריעה" — יהל אור עי' שצד, והאריך שם.

71

זח"א בראשית (ל"א סע"ב)

יהל אור מצטט את הקטע הזה בוזהר, המביא את הפסוק בהקשר של מסווה

ולתוספת ביאור ענין שמחת תורה דהיינו שהתורה תהיה שמחה כו'

המונה על הפנים.

הערת קה"ת

"עד יהיב מסווה על אנפוי כו' הה"ד עוטה אור כשלמה" — יהל אור שצו.

72

בראשית (ל"א סע"ב)

כפי שמצוטט בהערת קה"ת, הוזהר מדבר על פריסת מסווה על הפנים ומביא את הפסוק "עוטה אור כשלמה"

ספר זוהר, בראשית ל"ה:של"ט-36:352-35:339 Zohar, Bereshit

These are the six supernal days which are specified in the verse: "Thine, O L-rd, are the Greatness (Gedulah), the Might (Geburah), the Beauty (Tifereth), the Victory (Nezah), and the Majesty (Hod)" (I Chron. 29, 11). The words "For all" refer to the Zaddik (righteous one), who is Yesod (foundation of the world).... The word Bereshith we interpret to mean "the second, i.e. Hokmah (Wisdom) is the starting-point", because the supernal Kether (Crown), which is really first, is too recondite and therefore is not counted; hence the second is the ...

The Zohar; London, Soncino Press, 1933 (Public Domain)

73

לך (צ' ע"א)

יהל אור מצטט את הוזהר ש' הביט באור הקדמון, התעטף בו וברא את השמים.

הערת קה"ת

"אסתכל באור קדמאה ואתעטף ביה וברא ביה שמים הה"ד עוטה אור כשלמה ואח"כ נוטה שמים כיריעה" — יהל אור עי' שצו.

74

לך (צ' ע"א)

כפי שמצוטט בהערת קה"ת: הוא הביט באור הקדמון, התעטף בו וברא בו את השמים, כפי שנאמר "עוטה אור כשלמה" ואחר כך "נוטה שמים כיריעה".

ספר זוהר, לך לך לך ל"א:שמ"ב-32:354-31:342 Zohar, Lech Lecha

ל"ב:שנ"ד

75

פקודי (רמ"ה ע"ב)

קטע בוזהר על פקודי שהטקסט מונה כמקור לפסוק

ספר זוהר, פקודי מ"ה:תע"ג-46:483-45:473 Zohar, Pekudei

מ"ו:תפ"ג

Likkutei Torah

הפרשה החסידית

על המהדורה

Hebrew text of Torah Ohr and Likkutei Torah and their marei mekomos ("Sources and References", including the Rebbe's notes): © Kehot Publication Society, via Sefaria, CC BY-NC 4.0; formatting adapted.

likuteitorah.com. תורגם מהמהדורה האנגלית של CC BY-NC 4.0: ביאורים והערות המקורות. CC BY 4.0: תרגום.

Sefaria: Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA); The Holy Scriptures: A New Translation (JPS 1917) (Public Domain); William Davidson Edition - Vocalized Aramaic (CC-BY-NC); Torat Emet 357 (Public Domain); Mishnah Yomit by Dr. Joshua Kulp (CC-BY); The Zohar; London, Soncino Press, 1933 (Public Domain); Wikisource Bereshit Rabbah (CC-BY-SA); The Sefaria Midrash Rabbah, 2022 (CC-BY).

כשלשון המאמר לצדו, (openai/gpt-6-luna-pro:batch) בעזרת בינה מלאכותית likuteitorah.com התרגום לעברית נעשה מהמהדורה האנגלית של לבדיקה. עדיין לא עבר עריכה אנושית. כל דבר חשוב יש לבדוק מול לשון המאמר.

· 5725 (Sichah of Shabbos Parshas Vayakhel) הרבי ביקש ללמוד את מאמרי פרשת השבוע, «הפרשה החסידית», באותו שבוע, מחולקים לשבעת ימיו · Toras Menachem vol. 42, pp. 306-309). למה ללמוד, וברכות הרבי. likuteitorah.com/about/the-chassidishe-parsha/

© likuteitorah.com. או לספריית ליובאוויטש Sefaria מיזם חנימי ולא מסחרי. אין כאן מכירה. אין שיוך לקה"ת, ל-

likuteitorah.com/he/likkutei-torah/shemini-atzeres/3/ מתוך

מוקדש לכבוד

מוקדש לכבוד הגאון המקובל רבי לוי יצחק שניאורסאהן זצ"ל

אבי הרבי, רבי לוי יצחק